

Bc. Dana Marešová: Pražská měšťanka Johanna Barbora Englová rozená Zimmerová v odrazu rodinné korespondenci 19. století. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Filozofická fakulta, Ústav archivnictví a pomocných věd historických. České Budějovice 2015.

Posudek oponentky diplomové práce

Před více než jedním desetiletím začala česká historiografie 19. a 20. století s rehabilitací tzv. ego-dokumentů jako plnoprávného, všestranně využitelného historického pramene. Řada nakladatelství založila ediční řady specializující se na biografický žánr, začaly vznikat studie a monografie věnující se metodice práce s tímto specifickým historickým pramenem.

Pouhý pohled na úvodní partie či vědecký aparát diplomového spisu Bc. Dany Marešové dokládá autorčinu dobrou orientaci v této problematice i uvědomění si úskalí, která práce s tímto žánrem a jeho kritika obnáší.

Autorka se rozhodla pro korespondenční žánr, konkrétně pro písemnou pozůstalost pražské měšťanky Johanny Englové roz. Zimmerové, která se nachází v osobním fondu jejího syna, lékaře a politika Emanuela Engla, v Literárním archivu Památníku národního písemnictví. Použila i osobní pozůstalost přítele paní Englové A. J. Vrťátka a další archivní fondy či vydané prameny, které jí umožnily sledovat osud a aktivity J. Englové v širokém kontextu a vhodně zvolit tematické okruhy, jimž se uchazečka rozhodla věnovat. Na jejich základě vznikla struktura práce, která je logická a umožňuje sledovat problém – život pražské honorace, konkrétně jedné neúplné rodiny - z různých úhlů. Součástí práce je rovněž edice vybraných ego-dokumentů.

V úvodu nastínila autorka svá metodická východiska a – jak bylo řečeno – prokázala znalost domácí i zahraniční (především německojazyčné) odborné literatury. Věnovala se zde analýze vytěžených fondů a nastínila genezi zájmu o korespondenční žánr v českých zemích. V první části pak charakterizovala pražskou měšťanskou společnost zkoumaného období, tj. především období *biedermeieru* a prvních let ústavního režimu (byť při sledování osudů „spoluhračů“ paní Englové se občas dostala až na práh 20. věku). Tato část obsahuje politickou a sociální charakteristiku sledovaného období a charakteristiku prostoru, v níž se měšťanské ženy postavení Johanny Englové zpravidla pohybovaly. Má kompilační ráz, nicméně jde o kompilaci obratnou a přehlednou.

Druhá část je věnována životu J. Englové. Autorka se zaměřila na rodové kořeny, na Johanninu orientační i prokreační rodinu, nastínila životopis jejího syna Emanuela. Rekonstrukci společenských kontaktů Englové, jež je předmětem další kapitoly, založila autorka na korespondenční síti své protagonistky, kterou tematizovala pomocí sekundární literatury. Zde považuji za poněkud nadbytečné líčení revolučních událostí let 1848-1849, byť nelze nevidět, že v životě nejvýznamnějšího přítele J. Englové, A. J. Vrtátka (psali už před sňatkem J. Zimmerové, lze tomu přikládat nějaký význam?) hrály důležitou roli. Autorka se věnuje všem zůstavitelům dopisů, byť šlo někde zjevně o poměrně okrajové „známosti“ J. Englové. Zajímavá je zmínka o jejím dopisování s D. V. Lambem, která by možná stála za upřesnění a prohloubení (o jaké „rady ohledně jeho vystupování“ šlo?, s. 63). Tato kapitola dokládá úzké kontakty mezi relativně malým počtem pražských („patricijských“) vlasteneckých rodin.

Čtvrtá část je věnována společenským aktivitám – roli, kterou hrály salony, plesy a spolky v životě Englové. Tato kapitola je poněkud nevyvážená – zatímco obecné (už dostatečně zpracované) problematice salonů je věnováno několik stránek, salonu paní Englové jen několik řádek.

Naopak velmi kladně je třeba ocenit poslední pátou část, věnovanou edici vybraných dokumentů. Jsou vybírány citlivě, s ohledem na jejich typ (památník, korespondence, testament) a autorka zde prokázala, že *know how* archiváře zvládla.

Zdařilý je rovněž přiměřeně rozsáhlý syntetizující závěr či vhodně vybraná grafová a obrazová příloha.

Jazyková stránka práce odpovídá požadavkům kladeným na tento typ kvalifikační práce – občas se objeví stylistické neobratnosti, ale není jich mnoho, podobně jako nepřesných formulací (s. 18: Sardinie, tj. Sardínsko-Piemontské království, s. 24: dívčí školu se pokoušela založit také Honorata Zapová, s. 25: v době předbřeznové rodiny zjevně nezaměstnávaly „řidiče“, s. 77: nepřesné údaje o rozdílu mezi francouzským a českým a salonem atd.).

Uvedené výhrady ale nijak nesnižují význam práce, která je originální už výběrem tématu, je původní, založená na pečlivé práci s relativně rozsáhlým archivním materiálem. Práci doporučuji k obhajobě a hodnotím známkou **v ý b o r n ě**.

V Hradci Králové, 27. května 2015

Prof. PhDr. Milena Lendérová, CSc.

